

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 477/2018-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. augusta 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 19 ods. 1, čl. 36 písm. b), čl. 39 ods. 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 17 CoPr 4/2018-44 z 13. júna 2018, uznesením Okresného súdu Zvolen č. k. 19 Cpr 12/2018-14 zo 14. mája 2018 a vyjadrením Rímskokatolíckej cirkvi Biskupstva Banská Bystrica č. k. 475-2/2018 z 13. júna 2018 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. júla 2018 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 1, čl. 36 písm. b), čl. 39 ods. 2 a čl. 46 ods. 1

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 17 CoPr 4/2018-44 z 13. júna 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“), uznesením Okresného súdu Zvolen (ďalej len „okresný súd“) č. k. 19 Cpr 12/2018-14 zo 14. mája 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a vyjadrením Rímskokatolíckej cirkvi Biskupstva Banská Bystrica (ďalej len „biskupstvo“) č. k. 475-2/2018 z 13. júna 2018.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol kňazom Banskobystrickej diecézy a v roku 2012 s ním biskupstvo ukončilo pracovný pomer. Sťažovateľ so svojím prepustením z kňazského stavu nesúhlasil a snažil sa ho zvrátiť v rámci konania pred príslušnými cirkevnými inštitúciami. V tomto konaní je zatiaľ neúspešný, preto podal okresnému súdu návrh na vydanie neodkladného opatrenia, aby mu biskupstvo od 1. apríla 2018 vyplácalo časť pracovnej odmeny vo výške 400 € mesačne, a to až do právoplatného skončenia súdneho sporu o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru, a náhradu ušlej mzdy. Následne sa žalobou proti biskupstvu domáhal aj určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru.

3. Okresný súd uznesením č. k. 16 Cpr 5/2018-18 z 28. marca 2018 zastavil konanie o nariadenie neodkladného opatrenia z dôvodu, že civilný súd nemá právomoc zasahovať do vnútorných záležitostí cirkvi, akou je odvolanie kňaza z pastoračnej služby. Krajský súd uznesením č. k. 17 CoPr 4/2018-44 z 13. júna 2018 uvedené prvostupňové rozhodnutie potvrdil. Okresný súd uznesením č. k. 19 Cpr 12/2018-14 zo 14. mája 2018 zastavil tiež konanie o žalobe sťažovateľa o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru z dôvodu, že spor nepatrí do právomoci súdov Slovenskej republiky.

4. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti, ktorú označil ako *„Žiadosť o nariadenie pojednávania voči nespravodlivo vzneseným uzneseniam“*, tiež uviedol, že *„Polícia SR, Okresná, Krajská a Generálna prokuratúra vec uzavrela tak, že vec je občiansko - právnym sporom, a má ju doriešiť civilný súd. A tak som dal podnet na Neodkladné opatrenie Okresnému súdu do Zvolena a odvolanie Krajskému súdu do Banskej Bystrice,*

kde sa uzniesli, že vraj cirkev nie je orgán SR, a že preto moju žiadosť zamietajú...“, čím malo dôjsť k porušeniu čl. 46 ods. 1, 2 a 3 ústavy.

5. Sťažovateľ ďalej uviedol: *„Keďže tí, ktorí hrubým spôsobom porušili dobré mravy, ale aj elementárne povinnosti zamestnávateľa, a prepustili zo zamestnania bez platnej Dohody o ukončení pracovného pomeru žalobcu, klamali mu do očí, že nemôžu ho zamestnať, čo mali za povinnosť, nechali ho vyše roka žobrať, tri a pol roka bývať s bezdomovcami, donútili ho vyše roka nelegálne pracovať, uvalili na neho vykonštruovaný proces a nekánonické nemilosrdné tresty... Neposkytli mu ani právne poradenstvo a primeranú sociálnu ochranu. Násilnou segregáciou mu tak spôsobili vážnu škodu na cti, sociálnom statuse i psychickom zdraví. Nevyšetrovaním, ignorovaním a nedôstojnou svojvoľnou manipuláciou svoju vinu tak iba potvrdzujú. Nekonečným vyšetrovaním iba znásobujú škody.“* Podľa sťažovateľa preto dochádza k porušovaniu čl. 19 ods. 1, čl. 36 písm. b) a čl. 39 ods. 2 ústavy.

6. Sťažovateľ preto žiada, aby mu ústavný súd priznal náhradu škody vo výške 500 000 € za neľudské a ponižujúce zaobchádzanie, za dlhodobu aplikovaný nekolegiálny cynizmus, za poškodzovanie povesti cirkvi, pápeža a kňazského stavu, za výsmech z ústavy, zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov aj cirkevného práva.

7. Sťažovateľ tiež žiada, aby mu ústavný súd ustanovil právneho zástupcu na zastupovanie v konaní o jeho sťažnosti pred ústavným súdom.

II.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

10. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Zo sťažnosti sťažovateľa vyplýva, že napáda uznesenie okresného súdu, ktorým bolo zastavené konanie o sťažovateľovej žalobe o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru, ďalej uznesenie krajského súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie okresného súdu o zastavení konania vo veci návrhu na vydanie neodkladného opatrenia, a napokon vyjadrenie biskupstva ako strany konania k odvolaniu sťažovateľa v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Z textu sťažnosti sťažovateľa vyplýva, že porušenie čl. 46 ods. 1, 2 a 3 ústavy namietal vo vzťahu k postupu a uzneseniam okresného súdu a krajského súdu a porušenie čl. 19 ods. 1, čl. 36 písm. b) a čl. 39 ods. 2 ústavy namietal vo vzťahu k postupu biskupstva. Sťažovateľ žiada nariadenie pojednávania a náhradu škody vo výške 500 000 €.

12. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). Ak teda ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom, rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu

a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (napr. II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 218/07, III. ÚS 214/2010).

13. Sťažnosť v časti, v ktorej sťažovateľ namietal porušenie čl. 19 ods. 1, čl. 36 písm. b) a čl. 39 ods. 2 ústavy nesmerovala proti postupu, rozhodnutiu alebo inému zásahu orgánu moci, ale proti vyjadreniu a predchádzajúcemu postupu biskupstva pri ukončení pracovného pomeru so sťažovateľom. Vzhľadom na už uvedené a s poukazom na skutočnosť, že biskupstvo nie je orgánom štátu, musel ústavný súd posúdiť túto časť sťažnosti ako zjavne neopodstatnenú. Obdobne to platí vo vzťahu k časti sťažnosti, ktorou sťažovateľ napádal vyjadrenie biskupstva ako strany konania k odvolaniu sťažovateľa v konaní o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Vyjadrenie strany v konaní nemožno považovať za postup, rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah orgánu štátu, ktorý by bol spôsobilý porušiť akékoľvek základné práva zaručené ústavou. Podľa názoru ústavného súdu v posudzovanom prípade je už na prvý pohľad zrejmé, že postupom biskupstva nemohlo dôjsť k porušeniu sťažovateľom označených práv, a preto sťažnosť sťažovateľa v týchto častiach odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

14. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

15. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd

môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07, I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

16. Zmyslom a účelom uvedeného princípu subsidiarity je to, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

17. Napadnuté uznesenie okresného súdu mohlo byť predmetom prieskumu odvolacím súdom na základe v zákonnej lehote podaného odvolania podaného sťažovateľom. Zo sťažnosti ani z jej príloh nie je zrejmé, či sťažovateľ túto možnosť využil alebo nie. Pre rozhodnutie ústavného súdu v časti namietaného porušenia označených práv napadnutým uznesením okresného súdu je teda podstatné, že existoval „iný súd“, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy. To vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum sťažnosťou prezentovaného porušenia označených práv zaručených ústavou. Ústavný súd taktiež nedisponuje právomocou, aby všeobecným súdom v neskončených konaniach prikazoval nariadovať pojednávania. Na prerokovanie tejto časti sťažnosti nemá ústavný súd danú právomoc, preto bolo potrebné v tejto časti sťažnosť odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

18. Neodkladné opatrenie je jedným zo zabezpečovacích inštitútov civilného procesu, ktorého zabezpečovacia funkcia má za cieľ dočasnou úpravou eliminovať nepriaznivé následky, ktoré by mohli pred začatím konania alebo v jeho priebehu nastať. Dočasnosť tohto opatrenia ako jeho základný znak znamená, že nejde o konečnú a definitívnu úpravu vzťahov medzi subjektmi. Nariadením neodkladného opatrenia nezískava jeden z účastníkov práva, o ktorých sa má rozhodnúť až v budúcnosti, ale sa ním len dočasne upravuje určitý okruh vzťahov.

19. Neodkladné opatrenia s ohľadom na svoj dočasný charakter nemôžu spravidla zasiahnuť do základných práv alebo slobôd účastníkov konania, lebo rozhodnutia o nich nemusia zodpovedať konečnému meritórnemu rozhodnutiu. Predpokladom na záver o porušení základných práv a slobôd neodkladným opatrením je len také ich porušenie, ktoré nie je napravitel'né alebo odstránitel'né v činnosti súdu pred začatím konania alebo v konaní o veci samej, resp. ktoré nemožno napraviť procesnými prostriedkami v konaní pred všeobecným súdom. Pri zamietnutí návrhu na vydanie neodkladného opatrenia alebo pri zastavení konania o návrhu na vydanie neodkladného opatrenia môže dôjsť k porušeniu základných práv a slobôd sťažovateľa iba v prípade, ak by takéto rozhodnutie súdu bolo svojvoľné, teda ak by vôbec neobsahovalo dôvody rozhodnutia alebo ak by tieto dôvody boli v extrémnom nesúlade so skutkovým a právnym stavom.

20. V napadnutom uznesení krajský súd vysvetlil nedostatok právomoci súdov Slovenskej republiky takto:

«Z ust. článku 24 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj § 5 ods. 2 zákona č. 308/1991 Zb. jednoznačne vyplýva, že vec ustanovovania duchovných a rozširujúcim výkladom aj vec odvolania duchovných je vecou danej cirkvi, do ktorej nie sú orgány verejnej moci vrátane civilného súdu oprávnené zasahovať. Aj v zmysle § 3 ods. 3 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v platnom znení (ďalej aj „Zákonník práce“) pracovnoprávne vzťahy zamestnancov cirkví a náboženských spoločností, ktorí vykonávajú duchovenskú činnosť, sa spravujú Zákonníkom práce len ak tento zákon, osobitný predpis, medzinárodná zmluva, ktorou je Slovenská republika viazaná, zmluva uzatvorená medzi Slovenskou republikou a cirkvami a náboženskými spoločnosťami alebo vnútorné

predpisy cirkví a náboženských spoločností neustanovujú inak. V prípade ustanovovania a odvolávania duchovného v katolíckej cirkvi je takýmto osobitným predpisom vylučujúcim aplikáciu Zákonníka práce Codex iuris canonici (Kódex kánonického práva) 1983 (ďalej aj „CIC 1983“) - Štvrtá kniha, VI. Titul - Posvätný rád, Šiesta kniha - Sankcie v cirkvi a Siedma kniha - Procesy, kde sa napr. v Kán. 1401 uvádza: „Cirkev vlastným a výlučným právom rozsudzuje kauzy, ktoré sa vzťahujú na veci duchovné a s duchovnými súvisiace; porušovanie cirkevných zákonov a všetko, čo má povahu hriechu, keď ide o určenie viny a uloženie cirkevných trestov.“ CIC 1983 má teda vlastnú úpravu ustanovovania duchovného a prepúšťania z pomeru duchovného v Katolíckej cirkvi. Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 3591/16 zo dňa 30. 08. 2017, ktorého závery sú vzhľadom na obdobnosť právnej úpravy aplikovateľné aj v podmienkach právneho poriadku Slovenskej republiky, v odôvodnení okrem iného uvádza, že v zmysle uznesenia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 20 Cdo 1487/2003 je vylúčenie (civilného) súdneho prieskumu ukončenia služobného pomeru duchovného ospravedlnené práve konkrétne tým, že so založením tohto pomeru dotýčny duchovný dáva súhlas, a teda sa i dobrovoľne a vopred vzdáva svojich práv, ktoré by mu inak patrili, ak by uzavrel pracovnoprávny pomer.»

21. Uvedený právny názor je v súlade s judikatúrou ústavného súdu (m. m. IV. ÚS 230/2018, IV. ÚS 27/2012, III. ÚS 96/05), podľa ktorej základné právo podľa čl. 24 ods. 3 ústavy, podľa ktorého cirkvi a náboženské spoločnosti spravujú svoje záležitosti samy, najmä zriaďujú svoje orgány, ustanovujú svojich duchovných, zabezpečujú vyučovanie náboženstva a zakladajú rehoľné a iné cirkevné inštitúcie nezávisle od štátnych orgánov, vylučuje ingerenciu štátnej moci do vnútorných záležitostí cirkvi, pod ktoré spadá aj ustanovovanie a odvolávanie duchovných. Spory týkajúce sa uvedených skutočností musí príslušná cirkev alebo náboženská spoločnosť vyriešiť sama nezávisle od štátnych orgánov Slovenskej republiky.

22. Obdobné závery vyplývajú aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý uviedol, že to, či konkrétna otázka spadá pod civilné alebo cirkevné právo, vychádza z vnútroštátnej legislatívy, ktorú v prvom rade vykladajú vnútroštátne súdy. Ak vnútroštátne súdy relevantným spôsobom zdôvodnia, že vec nepatrí do ich právomoci, Európsky súd

pre ľudské práva zastáva názor, že nemôžu porušiť právo sťažovateľa na spravodlivý proces (napr. rozsudok Veľkej komory vo veci Károly Nagy proti Maďarsku č. 56665/09 zo 14. 9 2017).

23. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že neodmysliteľnou súčasťou základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (napr. IV. ÚS 115/03, III. ÚS 60/04). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09).

24. Ústavou zaručené základné právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecnými súdmi a nemožno ho účelovo chápať tak, že jeho naplnením je len víťazstvo v takomto spore (II. ÚS 21/02, IV. ÚS 277/05).

25. Vychádzajúc z už uvedeného, ústavný súd konštatuje, že krajský súd v napadnutom uznesení ústavne akceptovateľným spôsobom, jasne, zrozumiteľne a v súlade s judikatúrou ústavného súdu odôvodnil zastavenie konania vo veci sťažovateľom podaného návrhu na vydanie neodkladného opatrenia, a preto ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením krajského súdu a obsahom základných práv podľa čl. 46 ods. 1, 2 a 3 ústavy neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa odmietol aj v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

26. Keďže ústavný súd sťažnosť sťažovateľa odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami obsiahnutými v petite jeho sťažnosti.

27. Nad rámec odmietnutia sťažnosti ústavný súd v súvislosti so žiadosťou sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu poznamenáva, že vzhľadom na konkrétne okolnosti posudzovanej veci by ani prípadné ustanovenie kvalifikovaného zástupcu nemohlo prispieť k inému rozhodnutiu ústavného súdu, pretože ani v prípade právneho zastúpenia by sťažnosť nebola spôsobilá na jej prijatie na ďalšie konanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. augusta 2018